

Úřad práce ČR

Poučení o právech a povinnostech účastníka řízení o dávku státní sociální pomoci

Úřad práce České republiky vás ve smyslu zákona č. 151/2025 Sb., o dávce státní sociální pomoci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o dávce státní sociální pomoci“) a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), tímto seznamuje s právy a povinnostmi účastníka řízení.

Zahájení řízení:

Řízení o přiznání dávky je zahájeno dnem, kdy první z členů domácnosti podá žádost o dávku.

Řízení o změně výše již přiznané dávky nebo o jejím odnětí nebo o zastavení její výplaty se zahajuje na žádost příjemce dávky nebo z moci úřední.

Podání:

Žádost o přiznání dávky je možné podat:

- prostřednictvím klientské zóny Jenda (jenda.mpsv.cz),
- asistovaným podáním na kterémkoliv kontaktním pracovišti Úřadu práce České republiky.

Další podání je možné učinit:

- prostřednictvím klientské zóny Jenda (jenda.mpsv.cz),
- asistovaným podáním na kterémkoliv kontaktním pracovišti Úřadu práce České republiky,
- datovou schránkou, poštou nebo emailem s elektronickým podpisem.

Účastníci řízení:

V řízení o přiznání dávky jsou účastníkem řízení všichni členové domácnosti.

V řízení o stanovení zvláštního příjemce je vedle všech členů domácnosti účastníkem řízení též osoba, která má být ustanovena zvláštním příjemcem.

V řízení o stanovení přímé úhrady nákladů na bydlení je vedle všech členů domácnosti účastníkem řízení též osoba, které má být dávka podle § 47 vyplácena.

Práva účastníka řízení:

Podle ustanovení § 14 správního řádu může účastník řízení namítat podjatost úřední osoby, jakmile se o ní dozví. K námitce se nepřihlídně, pokud účastník řízení o důvodu vyloučení prokazatelně věděl, ale bez zbytečného odkladu námitku neuplatnil.

Podle ustanovení § 29 správního řádu každý je způsobilý činit v řízení úkony samostatně v tom rozsahu, v jakém mu zákon přiznává svéprávnost (dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů).

Podle ustanovení § 36 správního řádu má účastník oprávnění navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí; Úřad práce může usnesením prohlásit, do kdy může účastník činit své návrhy. Účastník řízení má právo vyjádřit v řízení své stanovisko. Podle ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu mu musí být dána možnost před vydáním rozhodnutí vyjádřit se k podkladům rozhodnutí; to se netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje, a účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal. Podle ustanovení § 82 zákona o dávce státní sociální pomoci Úřad práce nemusí dát účastníku řízení před vydáním rozhodnutí možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, bude-li rozhodnutí vydáváno pouze na základě podkladů, které Úřadu práce předložili účastníci řízení, nebo údajů, které jsou vedeny v informačním systému dávky (klientská zóna Jenda), anebo jedná-li se o situaci podle § 51 odst. 4 zákona o dávce státní sociální pomoci. Podle ustanovení § 36 odst. 4 správního řádu má účastník právo při jednání na konzultaci s podpůrcem (dle občanského zákoníku).

Podle ustanovení § 38 správního řádu má účastník řízení nebo jeho zástupce právo nahlížet do spisu, a to i v případě, že rozhodnutí ve věci je již v právní moci. S právem nahlížet do spisu je spojeno právo činit si výpisky a právo na to, aby Úřad práce pořídil kopie spisu nebo jeho části.

Podle ustanovení § 39 správního řádu může účastník řízení požádat o přiměřené prodloužení lhůty určené Úřadem práce k provedení úkonu.

Podle ustanovení § 41 správního řádu může účastník řízení požádat o prominutí zmeškání úkonu, který bylo třeba provést nejpozději při ústním jednání nebo v určité lhůtě, a to do 15 dnů ode dne, kdy pominula překážka, která podateli bránila úkon učinit. S požádáním je třeba spojit zmeškaný úkon, jinak se jím Úřad práce nezabývá.

Povinnosti účastníka řízení:

Podle ustanovení § 37 odst. 2 zákona o dávce státní sociální pomoci při zpracování podpůrného plánu Úřad práce vychází z vyhodnocení sociálních, majetkových a příjmových poměrů člena domácnosti, jeho schopností a dovedností a z možnosti člena domácnosti zvýšit si příjem vlastním přičiněním; k tomu je člen domácnosti povinen poskytnout nezbytné údaje.

Podle ustanovení § 51 odst. 1 zákona o dávce státní sociální pomoci je člen domácnosti povinen ohlásit Úřadu práce změny ve skutečnostech, které doložil nebo uvedl v řízení o dávce, a to do 8 dnů ode dne, kdy ke změně skutečností došlo.

Podle ustanovení § 51 odst. 4 zákona o dávce státní sociální pomoci byl-li člen domácnosti vyzván Úřadem práce, aby osvědčil rozhodné skutečnosti, je povinen této výzvě vyhovět, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li Úřad práce delší lhůtu. Neučiní-li tak tento nebo jiný člen domácnosti v určené lhůtě, Úřad práce žádost o dávku zamítne, dávku odejme nebo sníží její výši, jestliže byl člen domácnosti ve výzvě na tento následek upozorněn.

Podle ustanovení § 51 odst. 5 zákona o dávce státní sociální pomoci je-li výše dávky podmíněna nepříznivým zdravotním stavem člena domácnosti, je tento člen domácnosti povinen podrobit se vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření, je-li k tomu Úřadem práce vyzván, a to ve lhůtě, kterou Úřad práce stanoví. Jestliže se člen domácnosti, jehož zdravotní stav je třeba posoudit, nepodrobí vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření, Úřad práce žádost o dávku zamítne, dávku odejme nebo sníží její výši, jestliže byl člen domácnosti ve výzvě na tento následek upozorněn. Náklady poskytovatele zdravotních služeb spojené s posouzením zdravotního stavu a vydáním potvrzení o zdravotním stavu hradí Úřad práce.

Podle ustanovení § 53 odst. 1 zákona o dávce státní sociální pomoci za účelem vydání potvrzení k doložení dočasné pracovní neschopnosti nebo neschopnosti z důvodu nemoci nebo úrazu vykonávat pracovní aktivitu je člen domácnosti povinen podrobit se na výzvu Úřadu práce vyšetření u poskytovatele zdravotních služeb určeného Úřadem práce.

Podle ustanovení § 53 odst. 2 zákona o dávce státní sociální pomoci potvrzení vydané pro účely pracovní neschopnosti pro účely dávky poskytovatelem zdravotních služeb je člen domácnosti povinen odeslat Úřadu práce nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne jeho vydání.

Podle ustanovení § 53 odst. 3 zákona o dávce státní sociální pomoci člen domácnosti, který doložil pracovní neschopnost pro účely dávky, je povinen zdržovat se v místě pobytu uvedeném v potvrzení o pracovní neschopnosti pro účely dávky a dodržovat rozsah a dobu povolených vycházek.

Podle ustanovení § 76 odst. 1 zákona o dávce státní sociální pomoci pokud po zahájení řízení o přiznání dávky Úřad práce nemá doloženy souhlasy členů domácnosti s pokračováním řízení o přiznání dávky, zašle společnému zástupci výzvu k doložení souhlasů členů domácnosti s pokračováním řízení o přiznání dávky, ve které uvede informace o složení domácnosti. Dále ve výzvě stanoví společnému zástupci lhůtu ke splnění uvedené povinnosti, která nesmí být kratší než 8 dnů. V případě nesplnění výzvy Úřad práce řízení o přiznání dávky zastaví podle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o dávce státní sociální pomoci.

Podle ustanovení § 16 správního řádu se v řízení jedná a písemnosti se vyhotovují v českém jazyce. Účastníci řízení mohou jednat a písemnosti mohou být předkládány i v jazyce slovenském. Písemnosti vyhotovené v cizím jazyce musí účastník řízení předložit v originálním znění a současně v úředně ověřeném překladu do jazyka českého, pokud Úřad práce nesdělí účastníkovi řízení, že takový překlad nevyžaduje.

Podle ustanovení § 36 odst. 5 správního řádu je účastník řízení nebo jeho zástupce povinen předložit na výzvu průkaz totožnosti.

Podle ustanovení § 50 odst. 2 správního řádu je účastník řízení povinen při opatřování podkladů Úřadem práce poskytovat Úřadu práce veškerou potřebnou součinnost.

Podle ustanovení § 52 správního řádu je účastník řízení povinen označit důkazy na podporu svých tvrzení. Úřad práce není návrhy účastníka vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.

Podle ustanovení § 62 odst. 1 správního řádu může Úřad práce rozhodnutím, a to i opakovaně, uložit pořádkovou pokutu až do výše 50.000,- Kč tomu, kdo v řízení závažně ztěžuje jeho postup tím, že se bez náležité omluvy nedostaví na předvolání k Úřadu práce; tomu, kdo navzdory předchozímu napomenutí ruší pořádek nebo tomu, kdo neuposlechne pokynu úřední osoby.

Podle ustanovení § 82 odst. 4 správního řádu se k novým skutečnostem a návrhům na provedení nových důkazů, uvedeným v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení, přihlídně jen tehdy, jde-li o takové skutečnosti nebo důkazy, které účastník řízení nemohl uplatnit dříve. Namítá-li účastník, že mu nebylo umožněno učinit v řízení v prvním stupni určitý úkon, musí tento úkon učinit spolu s odvoláním.

Poučení o výplatě dávky:

Podle ustanovení § 51 odst. 2 zákona o dávce státní sociální pomoci je příjemce dávky nebo jiný člen domácnosti povinen nejpozději do konce prvního kalendářního měsíce následujícího po posledním kalendářním měsíci předchozího rozhodného období pro zjišťování rozhodných příjmů a rozhodných nákladů na bydlení Úřadu práce doložit výši

- a) rozhodných příjmů, s výjimkou příjmů, které poskytne zaměstnavatel, příjmů osob samostatně výdělečně činných, příjmů z nájmu a příjmů, které vyplácí Úřad práce nebo Česká správa sociálního zabezpečení,
- b) nákladů na bydlení, s výjimkou výše nákladů na bydlení, které sdělí dodavatel energií, jde-li o domácnosti s rozhodným příjmem ve výši do 1,43násobku částky životního minima domácnosti.

Podle ustanovení § 51 odst. 3 zákona o dávce státní sociální pomoci nesplní-li příjemce dávky nebo jiný člen domácnosti povinnost podle výše uvedeného odstavce 2, zastaví Úřad práce výplatu dávky od splátky náležející za kalendářní měsíc, do jehož konce bylo třeba stanovenou povinnost splnit. Nesplní-li příjemce dávky nebo jiný člen domácnosti povinnost podle odstavce 2 do konce třetího kalendářního měsíce následujícího po posledním kalendářním měsíci předchozího rozhodného období pro zjišťování rozhodných příjmů a rozhodných nákladů na bydlení, nárok na dávku zaniká.

Poučení o přepłatku:

Podle ustanovení § 65 odst. 1 zákona o dávce státní sociální pomoci jestliže příjemce dávky nebo člen domácnosti nesplnil některou jemu uloženou povinnost nebo přijal dávku nebo její část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byla vyplacena ve vyšší částce, než náležela, nebo jinak zavinil, že dávka byla vyplacena v nesprávné výši, a v důsledku toho vznikl přeplatek na dávce, je příjemce dávky povinen jej vrátit.

Poučení o doručování:

Podle ustanovení § 85 odst. 1 zákona o dávce státní sociální pomoci ve věcech dávky doručuje orgán státní sociální pomoci členu domácnosti, který nemá zpřístupněnu datovou schránku, všechny písemnosti elektronicky prostřednictvím klientské zóny Jenda, pokud to člen domácnosti nevyloučil. Adresát písemnosti je o jejím vložení do klientské zóny Jenda informován zasláním zprávy na adresu elektronické pošty (e-mail) nebo na telefonní číslo, které jsou evidovány v základním registru obyvatel nebo které sdělil Úřadu práce.

Podle ustanovení § 85 odst. 2 zákona o dávce státní sociální pomoci adresátu písemnosti, který vyloučil doručování písemností prostřednictvím klientské zóny Jenda a nemá zpřístupněnu datovou schránku, doručuje orgán státní sociální pomoci ve věcech dávky prostřednictvím držitele poštovní licence (Česká pošta), a to pouze tyto písemnosti:

- a) výzvu, kterou v průběhu řízení vyzývá adresáta písemnosti ke splnění povinnosti, a
- b) stejnopis písemného vyhotovení rozhodnutí v případě, že
 1. žádost o dávku byla zamítnuta,
 2. dávka byla odejmuta,
 3. výše dávky klesla na 0 Kč,
 4. bylo rozhodnuto o přeplatku na dávce,
 5. jde o prominutí podmínky trvalého pobytu,
 6. jde o rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o tom, že osoba je neodůvodnitelnou zátěží systému podle § 68 odst. 3,
 7. jde o rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce, nebo
 8. bylo rozhodnuto o přímé úhradě nákladů na bydlení.

Podle ustanovení § 85 odst. 3 zákona o dávce státní sociální pomoci písemnost, která je doručována prostřednictvím klientské zóny Jenda, je doručena okamžikem, kdy se do klientské zóny Jenda přihlásí adresát písemnosti. Nepřihlásí-li se adresát písemnosti do klientské zóny Jenda ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy do ní byla písemnost vložena, považuje se tato písemnost za doručenou posledním dnem této lhůty.

Poučení o odvolání:

Podle ustanovení § 87 odst. 1 zákona o dávce státní sociální pomoci odvolací lhůta činí 30 dnů. Odvolání nemá odkladný účinek. Je-li vyloučeno doručování prostřednictvím klientské zóny Jenda podle § 85 odst. 1, počíná u rozhodnutí o přiznání dávky a rozhodnutí o zvýšení nebo snížení výše dávky odvolací lhůta běžet vložení uvedeného rozhodnutí do spisu; ustanovení § 85 věty druhé o informování adresáta písemnosti o vložení rozhodnutí do spisu platí obdobně.

Poučení o shromažďování osobních údajů:

Údaje o žadatelích a členech domácnosti jsou vedeny v Informačním systému o dávce státní sociální pomoci (klientská zóna Jenda), který je součástí Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí. Úřad práce je oprávněn zpracovávat údaje potřebné pro rozhodování, a to v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup a zároveň zajišťujícím ochranu osobních údajů. Úřad práce je povinen zajistit uchování všech údajů z informačního systému, které byly získány na základě zpracování údajů podle výše uvedeného, a všech dokumentů týkajících se pravomocně ukončených správních řízení po dobu 15 kalendářních let následujících po kalendářním roce, v němž došlo k pravomocnému ukončení takového správního řízení nebo k poslednímu zápisu údajů do informačního systému.

Upozornění:

Uvedené informace jsou pouze základní a orientační. Úplné podmínky pro nárok na dávku státní sociální pomoci a podmínky správního řízení jsou obsaženy v příslušných právních předpisech, na které se odkazuje výše v tomto poučení.

Práva a povinnosti v rámci správního řízení vedeného ve věci dávky státní sociální pomoci třeba uplatňovat u Úřadu práce České republiky.